EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 30.5.2012
COM(2012) 257 final

KOMISJONI ARUANNE

2012. AASTA LÄHENEMISARUANNE

(koostatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõike 1 kohaselt)

{SWD(2012) 144 final}

KOMISJONI ARUANNE

2012. AASTA LÄHENEMISARUANNE

(koostatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõike 1 kohaselt)

1. ARUANDE EESMÄRK

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 1 on sätestatud, et vähemalt kord kahe aasta järel või kui seda taotleb mõni liikmesriik, mille suhtes on kehtestatud erand,[1] annavad komisjon ja Euroopa Keskpank nõukogule aru edusammudest, mida liikmesriigid on teinud majandus- ja rahaliiduga seotud kohustuste täitmisel. Komisjoni ja Euroopa Keskpanga viimased lähenemisaruanded võeti vastu 2010. aasta mais.

2012. aasta lähenemisaruanne hõlmab kaheksat liikmesriiki, mille suhtes on kehtestatud erand: Bulgaaria, Tšehhi Vabariik, Läti, Leedu, Ungari, Poola, Rumeenia ja Rootsi[2]. Üksikasjalikum hinnang nende liikmesriikide lähenemisele on esitatud käesoleva aruande tehnilises lisas (SWD (2012) 144). 2010. aasta viimase lähenemisaruande koostamise ajaks olid liikmesriigid saavutanud lähenemisel ebaühtlast edu, kuna paljud neist olid majandus- ja finantskriisi taustal võtmas märkimisväärseid meetmeid kuhjunud tasakaalustamatuse vähendamiseks. Käesoleva aruande koostamise ajal on välised majandusolud ikka veel äärmiselt rasked, majanduse elavnemine on veel ebakindel ning pinged finantsturgudel ei ole püsivalt vaibunud.

Komisjoni ja Euroopa Keskpanga koostatavate aruannete sisu on reguleeritud ELi toimimise lepingu artikli 140 lõikega 1. Kõnealuse artikli kohaselt tuleb aruannetes vaadelda liikmesriigi õigusaktide, sealhulgas liikmesriigi keskpanga põhikirja kooskõla ELi toimimise lepingu artiklitega 130 ja 131 ning Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) ja Euroopa Keskpanga (EKP) põhikirjaga (edaspidi „EKPSi/EKP põhikiri"). Samuti tuleb aruannetes käsitleda seda, kas asjaomane liikmesriik on saavutanud püsiva vastastikuse lähenemise kõrge taseme, tuginedes käsitlemisel sellele, kuidas asjaomane liikmesriik on täitnud lähenemiskriteeriume (hindade stabiilsus, riigi rahanduse seisund, vahetuskursi stabiilsus, pikaajalised intressimäärad), ning võttes arvesse teisi ELi toimimise lepingu artikli 140 lõike 1 viimases lõigus nimetatud tegureid. Nelja nimetatud lähenemiskriteeriumi on üksikasjalikumalt käsitletud aluslepingutele lisatud protokollis (protokoll nr 13 lähenemiskriteeriumide kohta).

Majandus- ja finantskriis on toonud ilmsiks lüngad majandus- ja rahandusliidu majanduse juhtimise süsteemis ning osutanud vajadusele paremini kasutada

[1] Liikmesriikidele, kes ei ole veel täitnud euro kasutuselevõtuks vajalikke tingimusi, osutatakse kui liikmesriikidele, kelle suhtes kohaldatakse erandit. Taani ja Ühendkuningriik pidasid enne Maastrichti lepingu vastuvõtmist läbirääkimisi seoses euro kasutuselevõtust loobumisega ega osale majandus- ja rahaliidu kolmandas etapis.

[2] Kuna Taani ja Ühendkuningriik ei ole väljendanud kavatsust eurot kasutusele võtta, ei ole kõnealuseid riike käesolevas aruandes käsitletud.

olemasolevaid vahendeid. Praegune läbivaatamine viiakse läbi majandus- ja rahaliidu juhtimise reformi raames, millega alustati kaks aastat tagasi eesmärgiga tagada majandus- ja rahaliidu jätkusuutlik toimimine. Lähenemise hindamine on kooskõlas ka laiema „Euroopa poolaasta" lähenemisviisiga, mille puhul käsitletakse terviklikult ja laiemalt majandus- ja rahaliidu majanduspoliitilisi väljakutseid rahanduse jätkusuutlikkuse, konkurentsivõime, finantsturgude stabiilsuse ja majanduskasvu tagamisel. Juhtimisreformi valdkonna olulised uuendused, millega tugevdatakse iga liikmesriigi lähenemisprotsessi ja selle jätkusuutlikkuse hindamist, hõlmavad muu hulgas ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, mida on tugevdatud stabiilsuse ja kasvu pakti 2011. aasta reformiga, ja uusi vahendeid makromajandusliku tasakaalustamatuse järelevalve valdkonnas. Eelkõige võetakse arvesse 2012. aasta lähenemisprogrammide hindamist[3] ja makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse häiremehhanismi aruandes esitatud järeldusi[4].

Lähenemiskriteeriumid

Selleks et uurida **liikmesriikide õigusaktide, sh liikmesriikide keskpankade põhikirja kooskõla** ELi toimimise lepingu artikliga 130 ja artikli 131 kohase nõude täitmise kohustusega, tuleb hinnata nende vastavust rahastamiskeelule (artikkel 123) ja eesõiguste keelule (artikkel 124), kooskõla EKPSi eesmärkidega (artikli 127 lõige 1) ja ülesannetega (artikli 127 lõige 2) ning muid aspekte, mis on seotud liikmesriikide keskpankade lõimumisega EKPSiga euro kasutuselevõtu ajal.

Hindade stabiilsuse kriteerium on ELi toimimise lepingu artikli 140 lõike 1 esimeses taandes määratletud järgmiselt: *„hindade stabiilsuse kõrge taseme saavutamine […] nähtub inflatsioonimäärast, mis on hindade stabiilsuse mõttes lähedane kolme kõige paremaid tulemusi saavutava liikmesriigi omale*".

Lähenemiskriteeriumide protokolli artiklis 1 on sätestatud, et „*hindade stabiilsuse kriteerium […] tähendab, et liikmesriigil on püsiva stabiilsustasemega hinnanäitajad ning keskmine inflatsioonimäär vaadelduna ühe aasta kestel enne kontrollimist ei ületa rohkem kui 1,5 % võrra kolme kõige paremaid tulemusi saavutava liikmesriigi määra. Inflatsiooni mõõdetakse võrreldaval alusel tarbijahinnaindeksi abil, võttes arvesse riiklike määratluste erinevust*"[5]. Püsivuse nõue tähendab, et rahuldav inflatsioonitase tuleb saavutada pigem tänu sisendkulude ja muude hindu struktuurselt mõjutavate tegurite dünaamikale, mitte ajutiste tegurite mõjul. Seepärast hõlmab lähenemise hindamine inflatsiooniväljavaateid mõjutavate tegurite hindamist ning seda täiendatakse viitega komisjoni talituste hiljutisele

---

3 Kättesaadav aadressil: http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/convergence/programmes/2012_en.htm

4 Majandus- ja finantskriisi peamise õppetunnina jõuti järeldusele, et jätkusuutmatute makromajanduslike suundumuste piiramiseks tuleb täiendavalt tugevdada majanduse- ja rahaliidu aluseks olevat majanduse juhtimise raamistikku. Seda vajadust arvesse võttev uus makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise menetlus (makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlus) oli majandus- ja rahandusliidu juhtimisstruktuuri tugevdamiseks vastu võetud õigusaktide paketi (nn kuue seadusandliku ettepaneku pakett, mis jõustus 2011. aasta detsembris) oluline element.

5 Hindade stabiilsuse kriteeriumi puhul mõõdetakse inflatsiooni nõukogu määruses (EÜ) nr 2494/95 määratletud tarbijahindade harmoneeritud indeksi alusel.

inflatsiooniprognoosile[6]. Samuti hinnatakse aruandes, kas on tõenäoline, et riik saavutab järgnevate kuude jooksul kontrollväärtuse.

Inflatsiooni kontrollväärtuseks 2012. aasta märtsis arvutati 3,1 %, võttes aluseks Rootsi, Iirimaa ja Sloveenia, kui kolme kõige paremaid tulemusi saavutanud liikmesriigi näitajad.

Riigi rahanduse seisundiga seotud lähenemiskriteerium on määratletud ELi toimimise lepingu artikli 140 lõike 1 teises taandes järgmiselt: „*riigi rahanduse stabiilsus […] nähtub niisuguse eelarveseisundi saavutamisest, kus puudub eelarvepuudujääk, mis artikli 126 lõike 6 kohaselt on ülemäärane*". Lisaks on lähenemiskriteeriumide protokolli artiklis 2 sätestatud, et kõnealune kriteerium tähendab, et „*kontrollimise ajal ei kehti liikmesriigi suhtes asutamislepingu artikli 126 lõikes 6 nimetatud nõukogu otsus ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta*". Majandus- ja rahandusliidu majanduse juhtimise üldise tugevdamise osana tõhustati 2011. aastal riigi rahandusega seotud teiseseid õigusakte, sealhulgas võeti vastu uued määrused, millega muudeti stabiilsuse ja kasvu pakti[7].

ELi toimimise lepingu artikli 140 lõike 1 kolmandas taandes on **vahetuskursi kriteeriumi** kirjeldatud järgmiselt: „*kinnipidamine Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismiga ettenähtud normaalsetest kõikumispiiridest vähemalt kahe aasta jooksul, devalveerimata oma vääringut euro suhtes*".

Lähenemiskriteeriumide protokolli artiklis 3 on sätestatud: „*…Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismis osalemise kriteerium tähendab, et liikmesriik on järginud Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismis ettenähtud normaalseid kõikumispiire ilma tõsiste pingeteta vähemalt kahe aasta jooksul enne kontrollimist. Eelkõige ei tohi liikmesriik olla sama aja jooksul omal algatusel devalveerinud oma raha kahepoolset keskmist kurssi euro suhtes*"[8].

Käesolevas aruandes on vastav kaheaastane periood vahetuskursi stabiilsuse hindamiseks ajavahemik 1. maist 2010 kuni 30. aprillini 2012. Vahetuskursi stabiilsuse hindamisel võtab komisjon arvesse lisanäitajate suundumusi, nt välisvaluutareservide suundumused ja lühiajalised intressimäärad, samuti

---

6 Kõik käesoleva aruande kohased inflatsiooni ja muude tegurite prognoosid pärinevad komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosist. Komisjoni talituste prognoosid põhinevad välistegureid käsitlevatel üldistel eeldustel ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, ning nende puhul võetakse arvesse meetmeid, mille kohta on piisavalt üksikasjalikku teavet. Kontrollväärtuse prognoosimine on seotud märkimisväärse ebakindlusega, kuna arvutamisel lähtutakse nende kolme riigi inflatsiooni prognoosist, kellel eeldatavalt peaksid asjaomasel perioodil olema parimad näitajad hindade stabiilsuse osas, suurendades sedasi võimaliku vea ülemmäära.

7 Direktiiv liikmesriikide eelarveraamistiku miinimumnõuete kohta, kaks uut määrust makromajandusliku järelevalve kohta ja kolm määrust, millega muudetakse stabiilsuse ja kasvu pakti, jõustusid 13. detsembril 2011 (üks kahest uuest makromajanduslikku järelevalvet käsitlevast määrusest ja üks kolmest määrusest, millega muudetakse stabiilsuse ja kasvu pakti, hõlmavad uut euroala liikmesriikide suhtes kohaldatavat jõustamismehhanismi). Lisaks võlakriteeriumi kaasamisele ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusse, nähti muudatustega ette stabiilsuse ja kasvu paktis olulised uuendused, eelkõige kehtestati täiendavalt kulutuste võrdlusalus, mida võetakse arvesse riigipõhiste keskpika perioodi eelarve-eesmärkide suunas tehtavate edusammude hindamisel.

8 Vahetuskursi kriteeriumile vastavuse hindamisel uurib komisjon, kas vahetuskurss on jäänud vahetuskursimehhanismi keskmise määra lähedale; samas võib 5. aprillil 2003 ECOFINi mitteametlikul kohtumisel vastuvõetud ühinejariikide ja vahetuskursimehhanismi liikmesriikide ühisavalduse kohaselt arvesse võtta kursi tugevnemise põhjuseid.

vahetuskursi stabiilsuse säilitamiseks võetud poliitikameetmete (sh sekkumised valuutaturul) mõju. Samuti võetakse analüüsimisel arvesse ametlike välisrahastamislepingute mõju, sealhulgas nende suurust, abi mahtu ja profiili ning võimalikke majanduspoliitilisi tingimusi.

ELi toimimise lepingu artikli 140 lõike 1 neljanda taandega on ette nähtud, et „*liikmesriik, mille suhtes on kehtestatud erand, peab saavutama vastastikuse lähenemise ja vahetuskursimehhanismis osalemise püsikindluse, mis peegeldub tema* ***pikaajaliste intressimäärade tasemes***". Lisaks on lähenemiskriteeriumide protokolli artiklis 4 sätestatud, et „*intressimäärade lähenemiskriteerium tähendab, et vaadelduna ühe aasta kestel enne kontrollimist on liikmesriigil olnud keskmine nominaalne pikaajaline intressimäär, mis ei ületa rohkem kui 2 % võrra kolme [hindade stabiilsuse seisukohast] kõige paremaid tulemusi saavutava liikmesriigi määra. Intressimäärasid mõõdetakse pikatähtajaliste riigi võlakirjade või nendega võrreldavate väärtpaberite alusel, võttes arvesse riiklike määratluste erinevust*". Praegu on mõne liikmesriigi riigivõlakirjaturul olulisi moonutusi, mistõttu ei saa kõnealuste riikide pikaajalisi intressimäärasid käsitada lähenemise hindamisel asjakohase võrdlusalusena. Sellega seoses ei oleks asjakohane võtta Iirimaa, kui ühe kolmest hindade stabiilsuse seisukohast kõige paremaid tulemusi saavutanud liikmesriigi, pikaajalisi intressimäärasid arvesse pikaajaliste intressimäärade kriteeriumi kontrollväärtuse arvutamisel. Seega põhineb kontrollväärtus Rootsi ja Sloveenia pikaajalistel intressimääradel[9].

Intressimäära kontrollväärtuseks 2012. aasta märtsis saadi 5,8 %.

ELi toimimise lepingu artikli 140 lõikega 1 on samuti ette nähtud teiste majandusliku lõimumise ja lähenemise seisukohalt oluliste tegurite uurimine. Nende lisategurite hulka kuuluvad finants- ja kaubaturu lõimumine, maksebilansi jooksevkonto ja ühiku tööjõukulude suundumused ning muud hinnaindeksid. Viimaseid käsitletakse hindade stabiilsuse hindamise käigus. Lisategurid on olulised näitajad, mille alusel hinnatakse, kas liikmesriikide lõimumine euroalaga kulgeb raskusteta.

2. BULGAARIA

Bulgaaria õigusaktid, eelkõige Bulgaaria Riigipanga (Bulgarska narodna banka) seadus ning huvide konfliktide ennetamise ja tuvastamise seadus, **ei ole täielikult kooskõlas** ELi toimimise lepingu artikli 131 kohase nõude täitmise kohustusega. Ebakõlad ja puudujäägid on eelkõige seotud Bulgaaria Riigipanga sõltumatusega, rahastamiskeeluga ja keskpanga lõimumisega EKPSiga seoses ELi toimimise lepingu artikli 127 lõike 2 ja EKPSi/EKP põhikirja artikli 3 kohaste EKPSi ülesannetega.

12 kuu keskmine inflatsioonimäär on Bulgaarias olnud kontrollväärtusest kõrgem lähenemise igakordsel hindamisel alates ELiga ühinemisest 2007. aastal. Keskmine pikaajaline intressimäär oli Bulgaarias 2012. aasta märtsile eelnenud 12 kuul 2,7 %, mis on madalam kui kontrollväärtus 3,1 %. Prognooside kohaselt peaks see jääma kontrollväärtusest madalamaks ka järgmistel kuudel.

[9] 2012. aasta märtsist kohaldatav kontrollväärtus arvutatakse Rootsi ja Sloveenia keskmiste pikaajaliste intressimäärade (vastavalt 2,2 % ja 5,4 %) aritmeetilise keskmisena. Seevastu Iirimaal oli 12 kuu keskmine pikaajaline intressimäär 2012. aasta märtsis 9,1 %. Iirimaale on antud abi ELi/IMFi finantsabiprogrammi raames alates 2010. aasta detsembrist.

Aastane THHI inflatsioon vähenes 2009. aasta lõpuks ligikaudu 0 %ni, tingituna madalamatest toorainehindadest ja rängast majandussurutisest. Kõrgemate toorainehindade, kaudsete maksude tõstmise ja jätkuvalt märkimisväärse palgakasvu tõttu hakkas inflatsioon 2010. aastal taas suurenema. See jõudis haripunkti 4,6 % 2011. aasta alguses ja langes seejärel kahe esimese teguri mõju vaibumise tulemusel 2011. aasta lõpuks 2 %-le. 2012. aasta märtsis oli aastane THHI inflatsioon 1,7 %.

Inflatsioon peaks 2012. aastal pisut suurenema, kuna aasta alguses aset leidnud toorainehindade kasvu mõju hakkab tunda andma ning nominaalpalga kiire kasv peaks hoolimata nõrgast sisenõudlusest kergitama teenuste hindasid. Seega peaks komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt olema aastane keskmine inflatsioonimäär 2012. aastal 2,6 % ja 2013. aastal 2,7 %. Bulgaaria suhteliselt madal hinnatase (2010. aastal 49 % euroala keskmisest) osutab, et pikema aja jooksul peaks toimuma hinnataseme lähenemine.

Bulgaaria täidab hindade stabiilsuse kriteeriumi.

Joonis 2a: **Bulgaaria - Inflatsioonikriteerium alates 2006. aastast**
(protsendina, 12 kuu libisev keskmine)

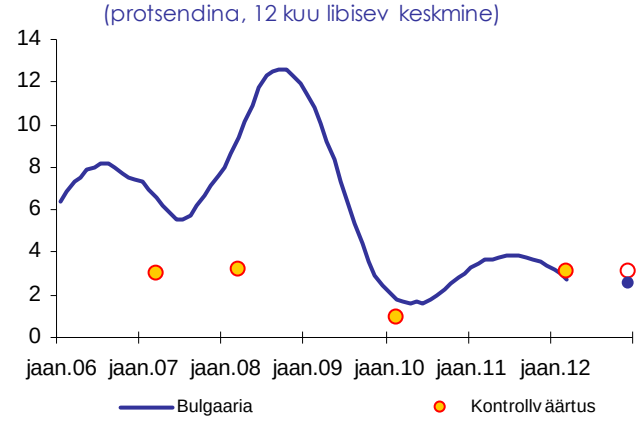

Märkus: 2012. aasta detsembri puhul kajastavad punktid prognoositavat kontrollväärtust ja 12 kuu keskmist inflatsiooni riigis.
Allikad: Eurostat, komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Bulgaaria suhtes kohaldatakse praegu nõukogu otsust ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta (nõukogu 13. juuli 2010. aasta otsus)[10]. Nõukogu soovitas Bulgaarial võtta meetmeid, et viia eelarve puudujääk 2011. aastaks usaldusväärselt ja püsivalt alla 3 % SKPst. Valitsemissektori eelarve puudujääk vähenes 4,3 %-lt 2009. aastal 3,1 %-le 2010. aastal, tingituna madalamast kulude suhtest SKPsse. Puudujäägi suhe SKPsse oli 2011. aastal 2,1 % ja komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks see tingimusel, et poliitikat ei muudeta, vähenema 1,9 %-le SKPst 2012. aastal ja 1,7 %-le SKPst 2013. aastal; sellele aitab kaasa avaliku sektori palkade ja pensionide jätkuv külmutamine ning tulude kogumise meetmete rakendamine. Valitsemissektori koguvõla tase on jätkuvalt madal (2011. aastal ligikaudu 16,3 % SKPst) ja peaks suurenema 17,6 %ni 2012. aastal ja 18,5 %ni 2013. aastal.

Kõnealuseid muutusi ja komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi arvesse võttes leiab komisjon, et ülemäärane eelarvepuudujääk on kõrvaldatud ning eelarvepuudujääk viidud usaldusväärselt ja püsivalt alla 3 % SKPst. Seepärast

[10] 2010/422/EÜ, ELT L 199, 31.7.2010, lk 26–37.

soovitab komisjon nõukogul tühistada otsuse ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta Bulgaarias.

Kui nõukogu otsustab tühistada Bulgaaria ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse, **täidab Bulgaaria riigi rahanduse seisundiga seotud kriteeriumi**.

Joonis 2b: **Bulgaaria - Valitsemissektori eelarve seisund ja võlg**
Ümberpööratud skaala (protsendina SKPst)

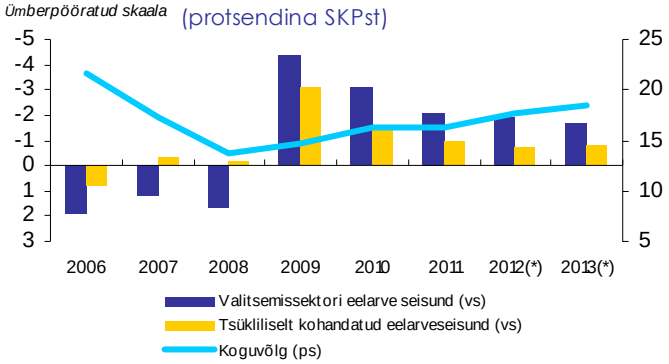

(*) Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.
Allikas: Euroopa Komisjoni talitused.

Bulgaaria leev ei osale vahetuskursimehhanismis. Bulgaaria Riigipank järgib peamist eesmärki tagada hindade stabiilsus vahetuskursi seotuse kaudu valuutakomitee süsteemi raames. Bulgaaria kehtestas valuutakomitee süsteemi 1. juulil 1997, sidudes Bulgaaria leevi Saksa margaga ja hiljem euroga. Lisategurid, näiteks välisvaluutareservide ja lühiajaliste intressimäärade muutus, osutavad, et investorite riskitaju Bulgaaria suhtes on alates 2009. aastast paranenud. Valuutakomitee süsteemi aitavad jätkuvalt toetada märkimisväärsed ametlikud reservid. Kaheaastase hindamisperioodi jooksul on Bulgaaria leevi ja euro vahetuskurss olnud stabiilne, mis on kooskõlas valuutakomitee süsteemiga.

Bulgaaria ei täida vahetuskursi kriteeriumi.

2012. aasta märtsile eelnenud aasta jooksul oli keskmine pikaajaline intressimäär Bulgaarias 5,3 %, mis on madalam kui kontrollväärtus 5,8 %. Keskmine pikaajaline intressimäär vähenes 7 %-lt 2010. aasta alguses pisut rohkem kui 5 %-le 2011. aasta lõpuks. Tootluse vahe võrreldes euroala pikaajaliste võrdlusvõlakirjadega[11] oli muutlik, kuid vähenes 2009. aasta sügisest 2012. aasta alguseni järk-järgult, kuna Bulgaaria võlakirjade tootlus vähenes, mis oli tingitud pingete vaibumisest ülemaailmsel finantsturul ja riigi riskipreemia vähenemisest. Ajutine surve 2010. aasta keskpaigas Bulgaaria pikaajaliste võlakirjade tootluse kasvuks oli seotud riigi võlakohustuste kriisiga euroalas ja kahtlustega Bulgaaria riigi rahanduse statistika kvaliteedi osas.

Bulgaaria täidab pikaajaliste intressimäärade lähenemise kriteeriumi.

[11] Riigi pikaajaliste intressimäärade erinevus võrreldes euroala pikaajaliste võrdlusvõlakirjadega arvutatakse andmete alusel, mida Eurostat avaldab igal kuul dokumendis „Majandus- ja rahaliidu lähenemiskriteerium – võlakirjade tootlus". Kõnealused andmed avaldab ka Euroopa Keskpank dokumendis „Harmonised long-term interest rate for convergence assessment purposes" (Ühtlustatud pikaajaline intressimäär lähenemise hindamiseks).

Uuriti ka lisategureid, sh maksebilansi muutust ning kauba- ja finantsturgude lõimumist. Bulgaaria maksebilanss, mis kuni 2008. aastani oli suure puudujäägiga, jõudis 2010. aastal peaaegu tasakaalu ja 2011. aastal ülejääki ligikaudu 2 % SKPst. See tulenes peamiselt kaubandusbilansi paranemisest, kuna väiksema sisenõudluse tõttu vähenes import, samas kui eksport aastatel 2010 ja 2011 jõuliselt suurenes. Pangandussektori välisrahastamise vähenemine tingis olulise väljavoolu finantskontolt, mida osaliselt tasakaalustas välismaiste otseinvesteeringute sissevool, mis jätkus, kuigi väiksemas mahus kui enne kriisi. Bulgaaria majandus on ELi majandusega tugevalt lõimunud, eelkõige tugevate kaubandussuhete ja märkimisväärsete välismaiste otseinvesteeringute kaudu. Ärikeskkonda kajastavate valitud näitajate alusel on Bulgaaria alla euroala liikmesriikide keskmist taset. Riigi finantssektor on ELi finantssüsteemiga märkimisväärselt lõimunud, peamiselt tänu suurele välisomandusele pangandussektoris. Kooskõlas 2012. aasta veebruari häiremehhanismi aruande järeldustega kohaldatakse Bulgaaria suhtes makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames põhjalikku läbivaatamist.

Õigusaktide kooskõla ja lähenemiskriteeriumide täitmise kohta antud hinnangu põhjal ning lisategureid arvesse võttes leiab komisjon, et Bulgaaria ei täida euro kasutuselevõtu tingimusi.

3. TŠEHHI VABARIIK

Tšehhi Vabariigi õigusaktid, eelkõige Tšehhi Riigipanga (Česká národní banka) seadus, **ei ole täielikult kooskõlas** ELi toimimise lepingu artikli 131 kohase nõude täitmise kohustusega. Ebakõlad on eelkõige seotud keskpanga sõltumatusega, rahastamiskeeluga ja keskpanga lõimumisega EKPSiga euro kasutuselevõtu ajal seoses ELi toimimise lepingu artikli 127 lõike 2 ja EKPSi/EKP põhikirja artikli 3 kohaste EKPSi ülesannetega. Lisaks on ka Tšehhi Riigipanga seaduses mõned puudujäägid seoses keskpanga sõltumatusega, rahastamiskeeluga ja EKPSi ülesannetega.

Lähenemise viimasel hindamisel 2010. aastal oli 12 kuu keskmine inflatsioonimäär Tšehhi Vabariigis kontrollväärtusest madalam. 2012. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksul oli keskmine inflatsioonimäär Tšehhi Vabariigis 2,7 %, mis on madalam kui kontrollväärtus 3,1 %. Prognooside kohaselt peaks see järgmistel kuudel suurenema üle kontrollväärtuse.

Inflatsioon on Tšehhi Vabariigis olnud viimastel aastatel üldiselt kooskõlas euroala vastavate näitajatega. Aastane inflatsioon vähenes järsult ja oli korraks ka negatiivne 2009. aastal, mil Tšehhi Vabariigis algas majanduslangus. Inflatsioon jäi 2010. ja 2011. aastal madalaks, tingituna tagasihoidlikust sisenõudlusest, samas kui impordihindade suundumused oluliselt mõjutasid hindu siseturul. Koguinflatsioon suurenes 2012. aasta algul, mis oli peamiselt tingitud käibemaksu soodusmäära tõstmisest.

Inflatsioon peaks võrreldes eelmiste aastatega olema 2012. aastal kõrgem, mis tuleneb käibemaksumäära tõstmisest, kuigi nõrk sisenõudlus ja ühiku tööjõukulude soodsad suundumused peaksid hinnatõusu pidurdama. Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks aastane keskmine THHI inflatsioon olema 2012. aastal 3,3 % ja 2013. aastal 2,2 %. Tšehhi Vabariigi hinnatase

(2010. aastal ligikaudu 72 % euroala keskmisest) osutab, et pikema aja jooksul võib toimuda hinnataseme lähenemine.

Tšehhi Vabariik ei täida hindade stabiilsuse kriteeriumi.

Joonis 2a: **Bulgaaria - Inflatsioonikriteerium alates 2006. aastast**
(protsendina, 12 kuu libisev keskmine)

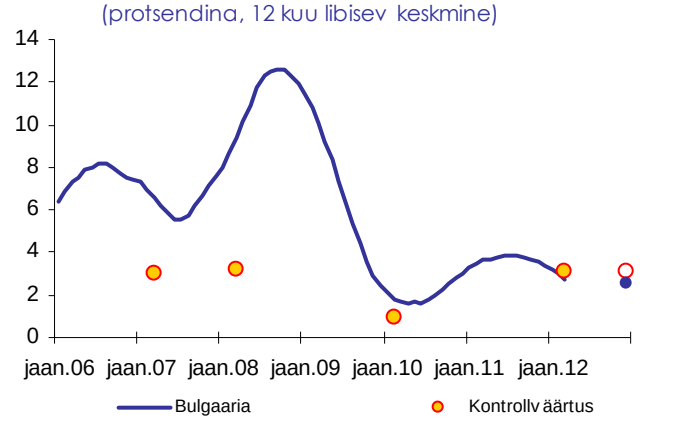

Märkus: 2012. aasta detsembri puhul kajastavad punktid prognoositavat kontrollväärtust ja 12 kuu keskmist inflatsiooni riigis.
Allikad: Eurostat, komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Tšehhi Vabariigi suhtes kohaldatakse praegu nõukogu otsust ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta (nõukogu 2. detsembri 2009. aasta otsus)[12]. Nõukogu soovitas Tšehhi Vabariigil kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk 2013. aastaks. Valitsemissektori eelarve puudujääk jõudis Tšehhi Vabariigis haripunkti 5,8 % SKPst 2009. aastal, kuid vähenes eelarve konsolideerimise meetmete toel 4,8 %-le SKPst 2010. aastal ja 3,1 %-le SKPst 2011. aastal. Vastavalt komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosile, mis põhineb eeldusel, et poliitikat ei muudeta, on puudujäägi suhe SKPsse 2012. aastal 2,9 % ja 2013. aastal 2,6 %, samas kui valitsemissektori võlg peaks suurenema 43,9 %-lt SKPst 2012. aastal 44,9 %-le 2013. aastal.

Tšehhi Vabariik ei täida riigi rahanduse seisundiga seotud kriteeriumi.

Joonis 3b: ***Tšehhi Vab. - Valitsemissektori eelarve seisund ja***
Ümberpööratud skaala (iprotsendina SKPst)

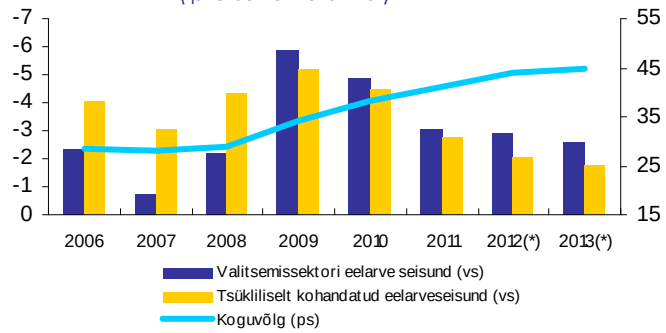

(*) Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.
Allikas: Euroopa Komisjoni talitused.

12 2010/284/EL, ELT L 125, 21.5.2010, lk 36–37.

Tšehhi kroon ei osale vahetuskursimehhanismis. Tšehhi Vabariik kasutab ujuvkursi süsteemi. Pärast 2008. aasta lõpus süvenenud ülemaailmsest finantskriisist tingitud järsku nõrgenemist tugevnes krooni vahetuskurss euro suhtes 2009. aastast 2011. aasta keskpaigani. Lühiajaliste intressimäärade vahe võrreldes euroalaga vähenes märkimisväärselt aastatel 2009–2010 ja muutus 2011. aastal negatiivseks, mis oli tingitud pingetest euroala finantsturgudel. Kroon nõrgenes 2011. aasta teisel poolel, kuid suurel määral taastus 2012. aasta alguses. Käesolevale hinnangule eelnenud kahe aasta jooksul tugevnes Tšehhi kroon euro suhtes 2,8 %.

Tšehhi Vabariik ei täida vahetuskursi kriteeriumi.

Keskmine pikaajaline intressimäär oli Tšehhi Vabariigis 2012. aasta märtsile eelnenud aastal 3,5 %, mis on madalam kui kontrollväärtus 5,8 %. Keskmised pikaajalised intressimäärad on Tšehhi Vabariigis olnud kontrollväärtusest madalamad lähenemise igakordsel hindamisel alates ELiga ühinemisest 2004. aasta mais. Ülemaailmse finantskriisi süvenemisel 2008. aasta lõpus ja 2009. aasta esimesel poolel suurenes tootluse vahe euroala pikaajaliste võrdlusvõlakirjade suhtes järsult, kuid siiski vähem kui teistel liikmesriikidel, kelle suhtes kohaldatakse erandit. Tšehhi riigivõlakirjade pikaajaline tootlus vähenes märkimisväärselt 2009. aastast 2012. aasta alguseni, tulenedes peamiselt keskpanga rahapoliitiliste intressimäärade kärpimisest ja Tšehhi majanduse suhteliselt tugevatest alusnäitajatest.

Tšehhi Vabariik täidab pikaajaliste intressimäärade lähenemise kriteeriumi.

Uuriti ka lisategureid, sh maksebilansi muutust ning kauba- ja finantsturgude lõimumist. Maksebilansi puudujääk oli aastatel 2008–2011 mõõdukas, st ligikaudu 2 % SKPst. Kaubavahetuse ülejäägi suurenemist tasakaalustas tulude väljavoolu suurenemine välismaiste otseinvesteeringutega seotud kasumi arvelt. Tšehhi majandus on ELi majandusega tugevalt lõimunud tugevate kaubandussuhete ja märkimisväärsete välismaiste otseinvesteeringute kaudu. Ärikeskkonda kajastavate valitud näitajate alusel on Tšehhi Vabariik alla euroala liikmesriikide keskmist taset. Riigi finantssektor on ELi finantssüsteemiga märkimisväärselt lõimunud, peamiselt tänu pangandussektori tugevale seotusele.

Õigusaktide kooskõla ja lähenemiskriteeriumide täitmise kohta antud hinnangu põhjal ning lisategureid arvesse võttes leiab komisjon, et Tšehhi Vabariik ei täida euro kasutuselevõtu tingimusi.

4. LÄTI

Läti õigusaktid, eelkõige Läti Panga (Latvijas Banka) seadus, **ei ole täielikult kooskõlas** ELi toimimise lepingu artikli 131 kohase nõude täitmise kohustusega. Ebakõlad on eelkõige seotud keskpanga sõltumatusega, rahastamiskeeluga ja keskpanga lõimumisega EKPSiga euro kasutuselevõtu ajal seoses ELi toimimise lepingu artikli 127 lõike 2 ja EKPSi/EKP põhikirja artikli 3 kohaste EKPSi ülesannetega. Lisaks on puudujäägid keskpanga sõltumatuse ja EKPSi ülesannete valdkonnas.

Lähenemise viimasel hindamisel 2010. aastal oli 12 kuu keskmine inflatsioonimäär Lätis kontrollväärtusest madalam. 2012. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksul oli

keskmine inflatsioonimäär Lätis 4,1 %, mis on kõrgem kui kontrollväärtus 3,1 %. Prognooside kohaselt peaks see langema alla kontrollväärtuse järgmistel kuudel.

Pärast aastase THHI inflatsiooni jõudmist haripunkti 15,3 % 2008. aastal, oli koguinflatsioon 2009. aasta oktoobrist 2010. aasta novembrini negatiivne, mis oli tingitud nominaalpalkade märkimisväärsest kohandumisest ja impordihindade muutusest. Majandustsükli muutus ja toorainehindade järjekordne järsk tõus maailmaturul tingisid keskmise inflatsiooni suurenemise -1,2 %-lt 2010. aastal 4,2 %-le 2011. aastal; samuti aitas sellele kaasa kaudsete maksude suurendamine. Aastane inflatsioon vähenes 2012. aasta märtsis 3,2 %-le, kuna ajutiste tegurite mõju vaibus.

Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks THHI inflatsioon 2012. aastal vähenema keskmiselt 2,6 %-le, mis on tingitud majanduse elavnemise aeglustumisest ja 2011. aastal aset leidnud kaudsete maksude suurendamise mõju vaibumisest. Suhteliselt nõrga sisenõudluse tingimustes peaks inflatsioon 2013. aastal veelgi vähenema, s.o keskmiselt 2,1 %-le. Läti hinnatase (2010. aastal ligi 70 % euroala keskmisest) osutab, et pikema aja jooksul võib toimuda hinnataseme lähenemine.

Läti ei täida hindade stabiilsuse kriteeriumi.

Joonis 4a: **Läti - Inflatsioonikriteerium alates 2006. aastast**
(protsendina, 12 kuu libisev keskmine)

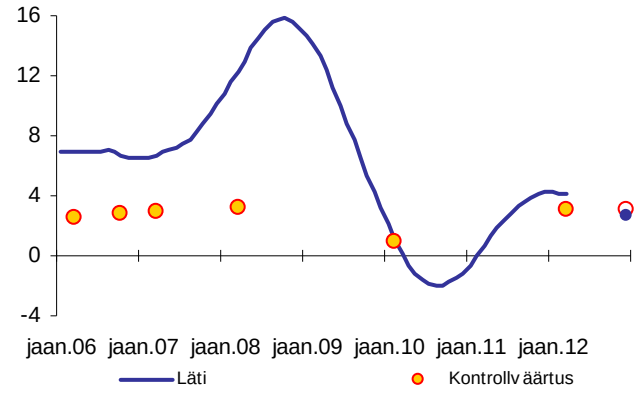

Märkus: 2012. aasta detsembri puhul kajastavad punktid prognoositavat kontrollväärtust ja 12 kuu keskmist inflatsiooni riigis.
Allikad: Eurostat, komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Läti suhtes kohaldatakse praegu nõukogu otsust ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta (nõukogu 7. juuli 2009. aasta otsus)[13]. Nõukogu soovitas Lätil kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk 2012. aastaks. Valitsemissektori eelarve puudujääk jõudis haripunkti 8,2 % SKPst 2010. aastal, kuid vähenes märkimisväärsete eelarve konsolideerimise meetmete toel seejärel 3,5 %-le SKPst 2011. aastal. Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt väheneb puudujäägi suhe SKPsse 2012. aastal ja 2013. aastal 2,1 %-le, kui poliitikat ei muudeta. Valitsemissektori koguvõla suhe SKPsse vähenes 2011. aastal 42,6 %-le, kuid peaks 2013. aasta lõpuks suurenema 44,7 %ni.

Läti ei täida riigi rahanduse seisundiga seotud kriteeriumi.

13 2009/591/EÜ, ELT L 202, 4.8.2009, lk 50.

Joonis 4b: **Läti - Valitsemissektori eelarve seisund ja võlg**

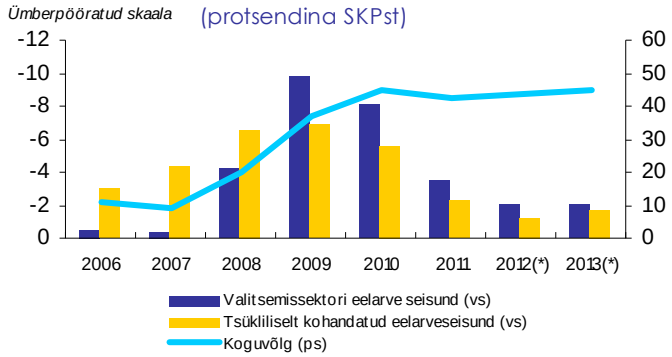

(*) Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Allikas: Euroopa Komisjoni talitused.

Läti latt on osalenud vahetuskursimehhanismis alates 2. maist 2005, st käesoleva aruande vastuvõtmise ajaks rohkem kui seitse aastat. Vahetuskursimehhanismiga liitumisel kohustusid Läti ametiasutused ühepoolselt hoidma lati kursi kõrvalekaldumist keskkursist ±1 % piires. Käesolevale hinnangule eelnenud kahe aasta jooksul ei kaldunud vahetuskurss keskkursist kõrvale üle ±1 % ega olnud tõsise surve all, kuigi latiga kaubeldi peamiselt ühepoolselt fikseeritud vahemiku madalamas osas. 2011. aasta alguses ja püsivamalt alates 2011. aasta lõpust oli vahetuskurss vahemiku tugevamas osas, kuna Läti rahandusministeerium muutis oma välisvaluutavahendite konverteerimise korda ja seega suurendas turul lati nõudlust. Lisanäitajad, näiteks välisvaluutareservide ja lühiajaliste intressimäärade muutus, ei näita märkimisväärset survet vahetuskursile. Rahvusvahelise Valuutafondi ja ELi viimased väljamaksed finantsabiprogrammi raames tehti 2010. aasta augustis ja oktoobris. Läti pöördus 2011. aasta juunis tagasi rahvusvahelisele võlakirjaturule ja emiteeris võlakirju edukalt ka 2012. aasta veebruaris, mis osutab, et juurdepääs turule on hea.

Läti täidab vahetuskursi kriteeriumi.

2012. aasta märtsile eelnenud aasta jooksul oli keskmine pikaajaline intressimäär Lätis 5,8 %, mis on sama kui kontrollväärtus 5,8 %. Lähenemise hindamisel 2010. aastal oli keskmine pikaajaline intressimäär kontrollväärtusest kõrgem, kuid see vähenes järsult 13 %-lt 2010. aasta algul alla 6 % 2011. aasta lõpuks. Läti pikaajaliste intressimäärade erinevus võrreldes euroala pikaajaliste võrdlusvõlakirjadega vähenes 2010. aastal, kuna usaldus seotud vahetuskursi vastu taastus, eelarve konsolideerimine andis tulemusi ja abiprogrammide vahendite konverteerimine suurendas lati likviidust. Rahandusministeerium pöördus tagasi kümneaastase tähtajaga võlakirjade turule, korraldades 2011. aasta esimesel poolel mitu väiksemahulist võlakirjaemissiooni, kusjuures kõnealuste võlakirjade tootlus pidas küllaltki hästi vastu 2011. aasta lõpus rahvusvahelistel finantsturgudel aset leidnud vapustustele.

Läti täidab pikaajaliste intressimäärade lähenemise kriteeriumi.

Uuriti ka lisategureid, sh maksebilansi muutust ning kauba- ja finantsturgude lõimumist. Pärast suurt puudujääki buumiaastatel, oli maksebilanss aastatel 2008–2009 ülejäägiga, mis ulatus 2009. aastal ligikaudu 11 % SKPst ja vähenes seejärel 4,9 %-le SKPst 2010. aastal ja 0,9 %-le SKPst 2011. aastal. Maksebilansi muutuse

kaks peamist tegurit olid kaubavahetuse puudujääk ja tulude konto. Välismaiste otseinvesteeringute saldo finantskontol paranes järk-järgult alates 2009. aastast, kuid pangandussektori netovälisrahastamise tagasimaksed jätkusid isegi 2011. aastal. ELi ja IMFi poolt 2008. aastal Läti suhtes käivitatud maksebilansi toetamise programm viidi edukalt lõpule 2012. aasta jaanuaris. Läti võttis laenu ainult ligikaudu 4,5 miljardit eurot 7,5 miljardist eurost, mis oli programmi raames kättesaadav. Olles kindel poliitikameetmetes ja taastunud juurdepääsus turupõhistele vahenditele, ei ole Läti taotlenud jätkuprogrammi.

Läti majandus on ELi majandusega tugevalt lõimunud kaubandussuhete ja välismaiste otseinvesteeringute kaudu. Ärikeskkonda kajastavate valitud näitajate alusel on Läti üldiselt euroala liikmesriikide keskmisel tasemel. Riigi finantssektor on ELi finantssüsteemiga märkimisväärselt lõimunud, peamiselt tänu suurele välisomandusele pangandussektoris.

Õigusaktide kooskõla ja lähenemiskriteeriumide täitmise kohta antud hinnangu põhjal ning lisategureid arvesse võttes leiab komisjon, et Läti ei täida euro kasutuselevõtu tingimusi.

5. LEEDU

Leedu õigusaktid **on kooskõlas** ELi toimimise lepinguga ja EKPSi/EKP põhikirjaga, väljaarvatud üks puudujääk seoses keskpanga sõltumatusega. Riigikontrolli seaduse artikli 14 lõige 4 tuleks viia täielikult kooskõlla EKPSi/EKP põhikirja artikli 27 lõikega 1.

12 kuu keskmine inflatsioonimäär on Leedus olnud kontrollväärtusest kõrgem lähenemise igakordsel hindamisel alates 2006. aastast. 2012. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksul oli keskmine inflatsioonimäär Leedus 4,2 %, mis on kõrgem kui kontrollväärtus 3,1 %. Prognooside kohaselt peaks see lähenema kontrollväärtusele järgmistel kuudel.

Aastane THHI inflatsioon jõudis haripunkti üle 12 % 2008. aasta keskel ja vähenes kiiresti 2009. aastal, kuna algas majandussurutis. Pärast hinnataseme tagasihoidlikku aastapõhist langust 2010. aasta algul, suurenes inflatsioon järk-järgult ligikaudu 5 %-le 2011. aasta mais, mis oli peamiselt tingitud toorainehindade märkimisväärsest tõusust. Seejärel vähenes inflatsioon aeglaselt tasemele alla 4 % 2011. aasta lõpuks, tingituna peamiselt toiduainehindade väiksemast inflatsioonist. Aastane inflatsioon üldiselt stabiliseerus 2012. aasta algul.

Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks inflatsioon vähenema aastatel 2012–2013 ligikaudu 3 %-le, mis kajastab toodangu kasvu aeglustumist ja tööturu kõrget taset. Leedu suhteliselt madal hinnatase (2010. aastal 62 % euroala keskmisest) osutab, et pikema aja jooksul võib toimuda hinnataseme lähenemine.

Leedu ei täida hindade stabiilsuse kriteeriumi.

Joonis 5a: **Leedu - Inflatsioonikriteerium alates 2006. aastast**
(protsendina, 12 kuu libisev keskmine)

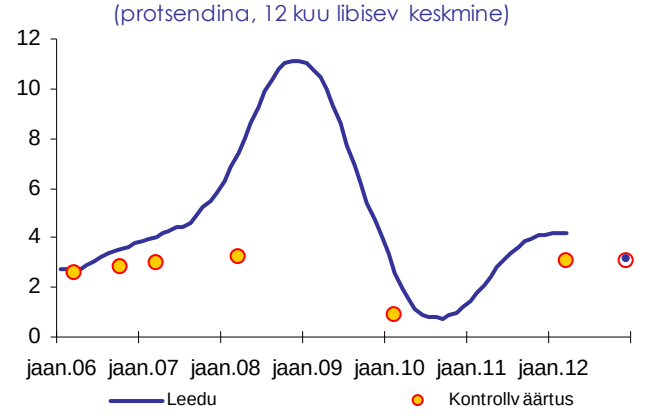

Märkus: 2012. aasta detsembri puhul kajastavad punktid prognoositavat kontrollväärtust ja 12 kuu keskmist inflatsiooni rigis.
Allikad: Eurostat, komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Leedu suhtes kohaldatakse praegu nõukogu otsust ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta (nõukogu 7. juuli 2009. aasta otsus)[14]. Nõukogu soovitas 2010. aasta veebruaris Leedul kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk 2012. aastaks. Eelarve konsolideerimise meetmete toel vähenes valitsemissektori

[14] 2009/588/EÜ, ELT L 202, 4.8.2009, lk 44–45.

eelarve puudujääk 7,2 %-lt SKPst 2010. aastal 5,5 %-le SKPst 2011. aastal. Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks puudujäägi suhe SKPsse olema 2012. aastal 3,2 % vastavalt 2012. aasta eelarvele ja 2013. aastal 3 %, kui poliitikat ei muudeta. Valitsemissektori koguvõlg peaks suurenema 38,5 %-lt SKPst 2011. aastal pisut alla 41 %-le SKPst 2013. aastal.

Leedu ei täida riigi rahanduse seisundiga seotud kriteeriumi.

Joonis 5b: ***Leedu - Valitsemissektori eelarve seisund ja võlg***

Ümberpööratud skaala (protsendina SKPst)

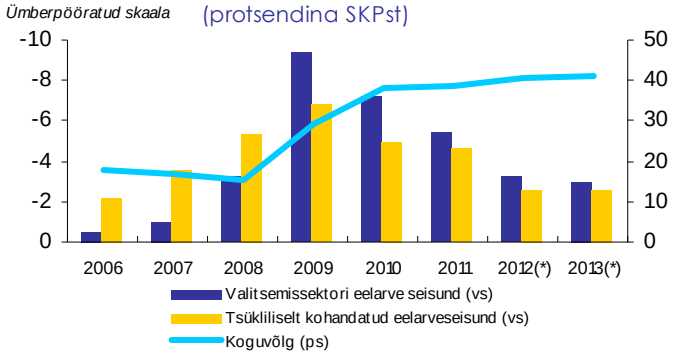

(*) Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Allikas: Euroopa Komisjoni talitused.

Leedu ühines vahetuskursimehhanismiga ERM II 28. juunil 2004 ja on seega käesoleva aruande vastuvõtmise ajaks osalenud selles juba peaaegu kaheksa aastat. Vahetuskursimehhanismiga liitumisel kohustusid ametiasutused ühepoolselt säilitama valuutakomitee süsteemi. Valuutakomitee süsteemi toetab tõhusalt ametlik reserv. Lühiajaliste intresside erinevus võrreldes euroalaga on jäänud allapoole 50 baaspunkti alates 2011. aasta algusest. Kaheaastase hindamisaja jooksul ei ole Leedu litt kaldunud kõrvale keskkursist ega kogenud suuri pingeid.

Leedu täidab vahetuskursi kriteeriumi.

Lähenemise viimasel hindamisel 2010. aastal oli keskmine pikaajaline intressimäär Leedus kontrollväärtusest kõrgem. 2012. aasta märtsile eelnenud aasta jooksul oli keskmine pikaajaline intressimäär 5,2 %, mis on madalam kui kontrollväärtus 5,8 %. Pikaajalised intressimäärad olid pisut üle 5 % 2010. aasta märtsist 2011. aasta lõpuni ja suurenesid seejärel mõõdukalt. Lähenemise hindamisel kasutatavaid pikaajalisi intressimäärasid tuleks siiski tõlgendada ettevaatlikult, kuna need kajastavad riigi ainsa võrdlusvõlakirja (mille lunastamistähtajani jäänud aeg on suhteliselt lühike – ligikaudu 6 aastat) tootlust järelturul, mille maht on väga piiratud.

Leedu täidab pikaajaliste intressimäärade lähenemise kriteeriumi.

Uuriti ka lisategureid, sh maksebilansi muutust ning kauba- ja finantsturgude lõimumist. Pärast jõudmist märkimisväärsesse ülejääki 2009. aastal, halvenes Leedu maksebilanss aastatel 2010–2011 taas, mis kajastab jooksevkonto seisundi halvenemist, samas kui kapitalikonto oli tänu ELi vahendite suuremale kasutamisele jätkuvalt ülejäägis. Samas suurenes Leedus aastatel 2010–2011 välismaiste otseinvesteeringute sissevool. Leedu majandus on ELi majandusega tugevalt lõimunud kaubandussuhete ja välismaiste otseinvesteeringute kaudu. Ärikeskkonda kajastavate valitud näitajate alusel on Leedu üldiselt euroala liikmesriikide keskmisel

tasemel. Leedu finantssektor on ELi finantssüsteemiga tugevasti lõimunud, mida kinnitab ka välisomanduses olevate pankade suur osakaal.

Õigusaktide kooskõla ja lähenemiskriteeriumide täitmise kohta antud hinnangu põhjal ning lisategureid arvesse võttes leiab komisjon, et Leedu ei täida euro kasutuselevõtu tingimusi.

6. UNGARI

Ungaris praegu kehtivad õigusaktid, eelkõige Ungari Riigipanga (Magyar Nemzeti Bank) seadus ja Ungari põhiseaduse üleminekusätted, **ei ole täielikult kooskõlas** ELi toimimise lepingu artikli 131 kohase nõude täitmise kohustusega. Ebakõlad on eelkõige seotud Ungari Riigipanga sõltumatusega, rahastamiskeeluga ja keskpanga lõimumisega EKPSiga euro kasutuselevõtu ajal seoses ELi toimimise lepingu artikli 127 lõike 2 ja EKPSi/EKP põhikirja artikli 3 kohaste EKPSi ülesannetega. Lisaks on ka Ungari Riigipanga seaduses täiendavad puudujäägid seoses keskpanga sõltumatusega ja Ungari Riigipanga lõimumisega EKPSiga. Õigusakti eelnõu, mille valitsus esitas 7. märtsil 2012 Euroopa Keskpanga arvamuse saamiseks, peaks vastuvõtmise korral kõrvaldama ebakõlad seoses keskpanga sõltumatusega.

12 kuu keskmine inflatsioonimäär on Ungaris olnud kontrollväärtusest kõrgem lähenemise igakordsel hindamisel alates ELiga ühinemisest. 2012. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksul oli keskmine inflatsioonimäär Ungaris 4,3 %, mis on kõrgem kui kontrollväärtus 3,1 %. Prognooside kohaselt peaks see järgmistel kuudel suurenema oluliselt üle kontrollväärtuse.

Aastane THHI inflatsioon jõudis haripunkti üle 6 % 2010. aasta jaanuaris. Seda tingis kaudsete maksude suurendamine 2009. aastal ja nõrgema vahetuskursi mõju. Kuigi tarbijahinna inflatsioon oli küllaltki ebastabiilne, vähenes see üldkokkuvõttes siiski ligikaudu 3 %-le 2011. aasta juulis, kuna ühekordsete meetmete mõju inflatsioonile kadus ja vahetuskurss tugevnes. Aastane inflatsioon suurenes taas 2011. aasta teisel poolel, tingituna peamiselt energiahindade tõusust seoses kõrgemate toorainehindadega ja nõrgema vahetuskursiga. Kaudsete maksude järjekordse tõstmisega 2012. aasta algul kaasnes taas tarbijahindade tõus.

Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks inflatsioon 2012. aastal suurenema üle 5 % ja seejärel vähenema 2013. aastal alla 4 %, mis on peamiselt tingitud kaudsete maksude suurendamise mõju muutusest. Ungari suhteliselt madal hinnatase (2010. aastal ligikaudu 62 % euroala keskmisest) osutab, et pikema aja jooksul võib toimuda hinnataseme lähenemine.

Ungari ei täida hindade stabiilsuse kriteeriumi.

Joonis 6a: **Ungari - Inflatsioonikriteerium alates 2006. aastast**
(protsendina, 12 kuu libisev keskmine)

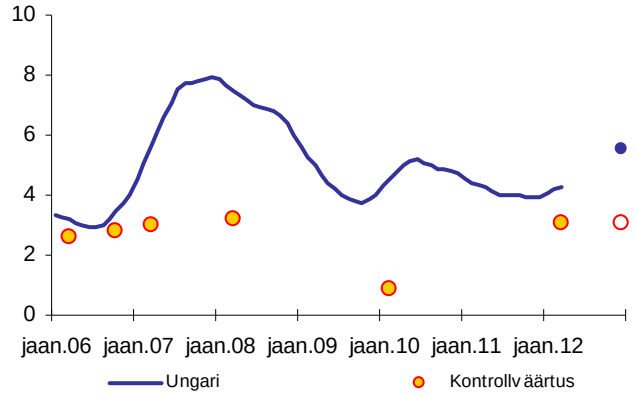

Märkus: 2012. aasta detsembri puhul kajastavad punktid prognoositavat kontrollväärtust ja 12 kuu keskmist inflatsiooni rigis.
Allikad: Eurostat, komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Ungari suhtes kohaldatakse praegu nõukogu otsust ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta (nõukogu 5. juuli 2004. aasta otsus)[15]. Nõukogu soovitas 2009. aastal Ungaril kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk 2011. aastaks. Nõukogu otsustas 2012. aasta jaanuaris, et Ungari ei ole võtnud tõhusaid meetmeid vastuseks nõukogu 2009. aasta soovitusele, kuna vastavus kontrollväärusele 3 % SKPst 2011. aastal ei põhinenud ülemäärase eelarvepuudujäägi struktuursel ega jätkusuutlikul kõrvaldamisel. Nõukogu esitas 2012. aasta märtsis artikli 126 lõike 7 kohaselt Ungarile uue (viienda järjestikuse) soovituse ja mittevastavust käsitleva jaanuari otsuse alusel osaliselt peatas ELi ühtekuuluvusfondiga seotud kulukohustused 2013. aastaks (summas ligikaudu 0,5 miljardit eurot). Valitsemissektori eelarve, mis 2010. aastal oli puudujäägiga 4,2 % SKPst, jõudis 2011. aastal ülejääki 4,3 % SKPst tänu märkimisväärsetele ühekordsetele tehingutele, ilma milleta oleks puudujääk olnud üle 5 % SKPst. Hinnanguliselt oli struktuurne puudujääk 2011. aastal üle 4 % SKPst. Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt on puudujäägi suhe SKPsse 2012. aastal 2,5 % ja 2013. aastal 2,9 %, kui poliitikat ei muudeta. Valitsemissektori võlg peaks vähenema 80,6 %-lt SKPst 2011. aastal 78 %-le SKPst 2013. aastal.

Ungari ei täida riigi rahanduse seisundiga seotud kriteeriumi.

15 2004/918/EÜ, ELT L 389, 30.12.2004, lk 27.

Joonis 6b: **Ungari - Valitsemissektori eelarve seisund ja võlg**

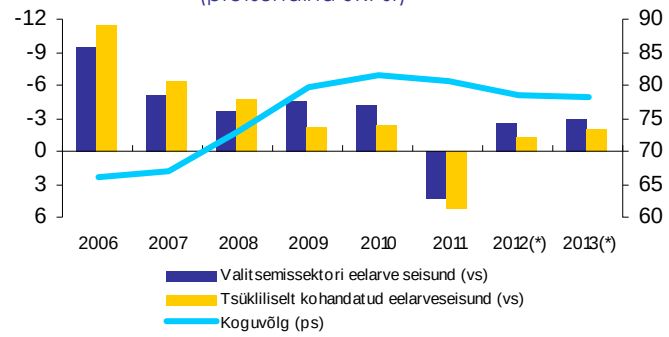

(*) Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Allikas: Euroopa Komisjoni talitused.

Ungari forint ei osale vahetuskursimehhanismis. 2008. aasta veebruaris võeti kasutusele ujuvkursi süsteem ja kaotati ühepoolselt euroga seotud vahetuskurss (kõikumispiiriga ±15 %). Forindi vahetuskurss euro suhtes oli viimastel aastatel väga ebastabiilne. Pärast suhtelist stabiilsust 2009. aasta augustist 2010. aasta aprillini ELi-IMFi maksebilansi toetamise programmi raames, nõrgenes forint järsult 2010. aasta mais ja jäi nõrgale tasemele 2010. aasta kogu suveks. Vahetuskurss tugevnes pisut 2010. aasta septembrist 2011. aasta aprillini ja seejärel üldiselt stabiliseerus järgmiseks kolmeks kuuks. Kuna suurenevad pinged euroala finantsturgudel hakkasid negatiivselt mõjutama ka Kesk- ja Ida-Euroopa valuutaturgusid, nõrgenes forint euro suhtes 2011. aasta teisel poolel ligikaudu 12 %, mida tingisid ka mõned vastuolulised siseriiklikud majanduspoliitilised meetmed nagu võimalus maksta välisvaluutas nomineeritud kinnisvaralaene tagasi varasema vahetuskursi alusel. Forint tugevnes teataval määral taas 2012. aasta algul tänu ülemaailmse riskivalmiduse suurenemisele ja ootusele, et ELi ja IMFiga jõutakse peagi kokkuleppele maksebilansi ennetava toetuse andmise osas. Kaheaastase hindamisaja jooksul nõrgenes forint euro suhtes 6,5 %.

Ungari ei täida vahetuskursi kriteeriumi.

Keskmised pikaajalised intressimäärad on Ungaris olnud kontrollväärtusest kõrgemad lähenemise igakordsel hindamisel alates ELiga ühinemisest, kajastades nõrgaks peetavatest makromajanduslikest alusnäitajatest tulenevat suurt riskipreemiat. 2012. aasta märtsile eelnenud aasta jooksul oli keskmine pikaajaline intressimäär 8,0 %, mis on oluliselt kõrgem kui kontrollväärtus 5,8 %. Ajavahemikul 2009. aasta septembrist 2011. aasta septembrini kõikusid pikaajalised intressimäärad peamiselt 6,5 % ja 8 % vahel. Seejärel suurenesid pikaajalised intressimäärad järsult, ületades 2012. aasta jaanuaris 9 %, kuna Ungari valitsuse võetud arvukad vastuolulised poliitikameetmed tõstatasid investorites kahtlusi riigisisese finantsstabiilsuse osas.

Ungari ei täida pikaajaliste intressimäärade lähenemise kriteeriumi.

Uuriti ka lisategureid, sh maksebilansi muutust ning kauba- ja finantsturgude lõimumist. Pärast jõudmist ülejääki 2009. aastal, paranes Ungari maksebilanss 2010. ja 2011. aastal veelgi. Jätkuvat paranemist toetasid vähenev sisenõudlus, pidurduv impordi kasv, suhteliselt tugev eksport ja ELi vahendite suurem kasutamine. Välismaiste otseinvesteeringute netosissevool oli 2010. aastal suhteliselt

väike ja kadus 2011. aastal täielikult, kuna välismaal asuvate residentide suured otseinvesteeringud tasakaalustasid suuremad välismaised otseinvesteeringud Ungaris. ELi ja IMFi poolt 2008. aastal Ungarile antud maksebilansi toetus lõppes 2010. aastal, kusjuures pärast 2009. aasta keskpaika ei tehtud enam väljamakseid eelnevalt kokkulepitud ametliku rahastamiskava raames. Seoses halveneva olukorraga finantsturgudel, palus Ungari 2011. aasta novembris ELilt ja IMFilt ennetavat maksebilansi toetust. Aruande koostamise ajaks ei ole jõutud võimaliku toetusprogrammi suhtes kokkuleppele. Kooskõlas 2012. aasta veebruari häiremehhanismi aruande järeldustega kohaldatakse Ungari suhtes makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames põhjalikku läbivaatamist.

Ungari majandus on ELi majandusega tugevalt lõimunud tugevate kaubandussuhete ja märkimisväärsete välismaiste otseinvesteeringute kaudu. Ärikeskkonda kajastavate valitud näitajate alusel on Ungari alla euroala liikmesriikide keskmist taset. Eriti nõrgad on näitajad seoses õigusliku ja reguleeriva raamistikuga, mis on sagedaste ja mõnikord ajutiste muudatuste tõttu keeruline ja ebastabiilne. Ungari finantssektor on ELi finantssüsteemiga tugevasti lõimunud, mida kinnitab ka välisomanduses olevate pankade märkimisväärne osakaal.

Õigusaktide kooskõla ja lähenemiskriteeriumide täitmise kohta antud hinnangu põhjal ning lisategureid arvesse võttes leiab komisjon, et Ungari ei täida euro kasutuselevõtu tingimusi.

7. POOLA

Poola õigusaktid, eelkõige Poola Riigipanga (Narodowy Bank Polski) seadus ja Poola Vabariigi põhiseadus, **ei ole täielikult kooskõlas** ELi toimimise lepingu artikli 131 kohase nõude täitmise kohustusega. Ebakõlad on seotud keskpanga sõltumatusega, rahastamiskeeluga ja keskpanga lõimumisega EKPSiga euro kasutuselevõtu ajal. Lisaks on ka Poola Riigipanga seaduses mõned puudujäägid seoses keskpanga sõltumatusega ja Poola Riigipanga lõimumisega EKPSiga euro kasutuselevõtu ajal.

Lähenemise viimasel hindamisel 2010. aastal oli 12 kuu keskmine inflatsioonimäär Poolas kontrollväärtusest kõrgem. 2012. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksul oli Poola keskmine inflatsioonimäär 4,0 %, mis on tunduvalt kõrgem kui kontrollväärtus 3,1 %, ning see peaks tõenäoliselt jääma kontrollväärtusest kõrgemaks ka järgmistel kuudel.

Aastane THHI inflatsioon vähenes järk-järgult 4,5 %-lt 2009. aasta keskel 2 %-le 2010. aasta keskel, kajastades peamiselt toiduainete ja teenuste hinna väiksemat tõusu. Seejärel hakkas inflatsioon taas suurenema, mis oli tingitud toorainehindade tõusust ja 2011. aasta jaanuarist jõustunud käibemaksumäära tõstmisest. Kuigi inflatsioon vähenes ajutiselt ajavahemikul 2011. aasta maist septembrini eelkõige tulenevalt töötlemata toiduainete hindade soodsast suundumusest, tingis vahetuskursi märkimisväärne nõrgenemine 2011. aasta lõpus aastase inflatsiooni suurenemise taas 4,5 %le 2011. aasta detsembris. Aastane inflatsioon vähenes mõnevõrra 2012. aasta algul, peamiselt tänu soodsale baasmõjule.

Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks inflatsioon vähenema 2012. aastal 3,7 %-le ja 2013. aastal 2,9 %-le, kuna 2011. aastal võetud ühekordsete

meetmete mõju inflatsioonile peaks suures osas kaduma, samas kui toodangu kasv peaks tõenäoliselt pidurduma. Poola suhteliselt madal hinnatase (2010. aastal ligi 60 % euroala keskmisest) osutab, et pikema aja jooksul võib toimuda täiendav hinnataseme lähenemine.

Poola ei täida hindade stabiilsuse kriteeriumi.

Joonis 7a: **Poola - Inflatsioonikriteerium alates 2006. aastast**
(protsendina, 12 kuu libisev keskmine)

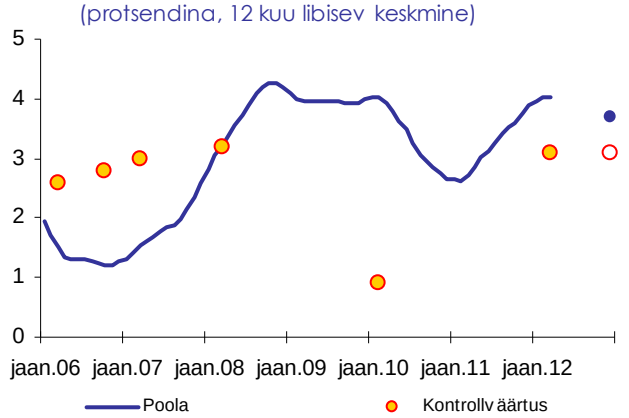

Märkus: 2012. aasta detsembri puhul kajastavad punktid prognoositavat kontrollväärtust ja 12 kuu keskmist inflatsiooni riigis.
Allikad: Eurostat, komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Poola suhtes kohaldatakse praegu nõukogu otsust ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta (nõukogu 7. juuli 2009. aasta otsus)[16]. Nõukogu soovitas Poolal kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk 2012. aastaks. Valitsemissektori eelarve puudujääk vähenes Poolas 7,8 %-lt SKPst 2010. aastal 5,1 %-le SKPst 2011. aastal. Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks puudujäägi suhe SKPsse olema 2012. aastal 3,0 % ja 2013. aastal 2,5 %, kui poliitikat ei muudeta. Hoolimata suurest keskmisest SKP reaalkasvust suurenes valitsemissektori koguvõlg 2011. aastal 56,3 %ni SKPst, kuid peaks prognooside kohaselt vähenema 2013. aastal allapoole 54 % SKPst.

Poola ei täida riigi rahanduse seisundiga seotud kriteeriumi.

Joonis 7b: ***Poola - Valitsemissektori eelarve seisund ja võlg***
Ümberpööratud skaala (protsendina SKPst)

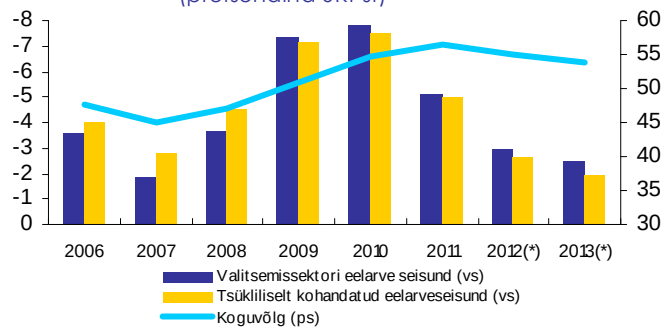

(*) Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Allikas: Euroopa Komisjoni talitused.

16 2009/589/EÜ, ELT L 202, 4.8.2009, lk 46.

Poola zlott ei osale vahetuskursimehhanismis. Alates 2000. aasta aprillist kasutab Poola ujuvkurssi. Zloti vahetuskurss euro suhtes on viimastel aegadel olnud suhteliselt ebastabiilne. Alates 2010. aasta algusest kuni 2011. aasta keskpaigani kõikus zloti vahetuskurss suhteliselt suures vahemikus (3,85 ja 4,15 Poola zlotti euro kohta). Alates 2011. aasta augustist hakkasid suurenevad pinged euroala finantsturgudel negatiivselt mõjutama Kesk- ja Ida-Euroopa valuutaturgusid. Selle tulemusel nõrgenes zlott euro suhtes ajavahemikul 2011. aasta juulist detsembrini ligikaudu 11 %. 2012. aasta alguses taastus zloti vahetuskurss euro suhtes osaliselt. Kaheaastase hindamisaja jooksul nõrgenes zlott euro suhtes 6,1 %.

Poola ei täida vahetuskursi kriteeriumi.

Lähenemise viimasel hindamisel 2010. aastal oli keskmine pikaajaline intressimäär Poolas kontrollväärtusest kõrgem. 2012. aasta märtsile eelnenud aasta jooksul oli keskmine pikaajaline intressimäär 5,8 %, mis on sama kui kontrollväärtus 5,8 %. Pikaajalised intressimäärad vähenesid tasemelt üle 6 % 2010. aasta algul tasemele alla 5,5 % 2010. aasta septembris, kajastades riigisisese inflatsiooni märkimisväärset vähenemist. Rahapoliitika järkjärgulise karmistamise tõttu suurenesid pikaajalised intressimäärad 2011. aasta algul taas tasemele üle 6 %. Pikaajalised intressimäärad vähenesid 2011. aasta keskpaigaks taas allapoole 6 % ja seejärel 2012. aasta alguseks allapoole 5,5 %, mida soodustas investorite paranenud suhtumine asjaomasesse riiki.

Poola täidab pikaajaliste intressimäärade lähenemise kriteeriumi.

Uuriti ka lisategureid, sh maksebilansi muutust ning kauba- ja finantsturgude lõimumist. Poola maksebilanss paranes 2009. aastal märkimisväärselt, kuid oli siiski puudujäägiga. Kuigi maksebilanss halvenes mõnevõrra 2010. aastal suure jooksevkonto puudujäägi tõttu, paranes see taas 2011. aastal, kuna ELi vahendite suuremast kasutamisest tingitud kapitalikonto ülejäägi kiire suurenemine tasakaalustas jooksevkonto seisundi jätkuva halvenemise. Välismaiste otseinvesteeringute netosissevool vähenes märkimisväärselt 2010. aastal, mis oli peamiselt tingitud sellest, et Poolasse tehti vähem otseinvesteeringuid, kuid taastus taas 2011. aastal, kui need katsid ligikaudu 40 % jooksevkonto puudujäägist. Poola majandus on ELi majandusega tugevalt lõimunud kaubandussuhete ja välismaiste otseinvesteeringute kaudu. Ärikeskkonda kajastavate valitud näitajate alusel on Poola alla euroala liikmesriikide keskmist taset. Poola finantssektor on ELi finantssüsteemiga tugevasti lõimunud, mida kinnitab ka välisomanduses olevate pankade suur osakaal.

Õigusaktide kooskõla ja lähenemiskriteeriumide täitmise kohta antud hinnangu põhjal ning lisategureid arvesse võttes leiab komisjon, et Poola ei täida euro kasutuselevõtu tingimusi.

8. RUMEENIA

Rumeenia õigusaktid, eelkõige Rumeenia Riigipanga (Banca Naţională a României) seadus, **ei ole täielikult kooskõlas** ELi toimimise lepingu artikli 131 kohase nõude täitmise kohustusega. Ebakõlad on seotud keskpanga sõltumatusega, rahastamiskeeluga ja keskpanga lõimumisega EKPSiga euro kasutuselevõtu ajal. Lisaks on ka Rumeenia Riigipanga seaduses puudujäägid seoses keskpanga

sõltumatusega ja Rumeenia Riigipanga lõimumisega EKPSiga euro kasutuselevõtu ajal.

12 kuu keskmine inflatsioonimäär on Rumeenias olnud kontrollväärtusest kõrgem lähenemise igakordsel hindamisel alates ELiga ühinemisest 2007. aastal. 2012. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksul oli keskmine inflatsioonimäär Rumeenias 4,6 %, mis on oluliselt kõrgem kui kontrollväärtus 3,1 %. Prognooside kohaselt peaks see lähenema kontrollväärtusele järgmistel kuudel.

Viimastel aastatel oli inflatsioonimäär Rumeenias ebastabiilne ja pikaajaliselt kõrge. Hoolimata tõsisest majandussurutisest oli aastane inflatsioon 2009. aastal jätkuvalt kõrge, mis oli tingitud aktsiisimaksude suurendamisest ja püsivalt kõrgest inflatsioonist teenustesektoris. Inflatsioon suurenes järsult 2010. aasta teisel poolel seoses käibemaksu standardmäära tõstmisega 5 protsendipunkti võrra. Inflatsioon vähenes 2011. aasta teisel poolel järsult keskmiselt 3,8 %-le. See tulenes muu hulgas käibemaksupõhisest baasmõjust ja toiduainete hindade langusest, mis oli tingitud erakordselt heast põllumajandussaagist.

Võrreldes viimaste aastatega peaks inflatsioon jääma aastatel 2012–2013 madalamaks, mis on tingitud tagasihoidlikust sisenõudlusest ja eeldusest, et reguleeritavad hinnad suurenevalt mõõdukalt. Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks THHI aastane inflatsioon olema 2012. aastal keskmiselt 3,1 % ja 2013. aastal 3,4 %. Rumeenia suhteliselt madal hinnatase (2010. aastal ligikaudu 56 % euroala keskmisest) osutab, et pikema aja jooksul võib toimuda hinnataseme oluline lähenemine.

Rumeenia ei täida hindade stabiilsuse kriteeriumi.

Joonis 8a: **Rumeenia - Inflatsioonikriteerium alates 2006. aastast**
(protsendina, 12 kuu libisev keskmine)

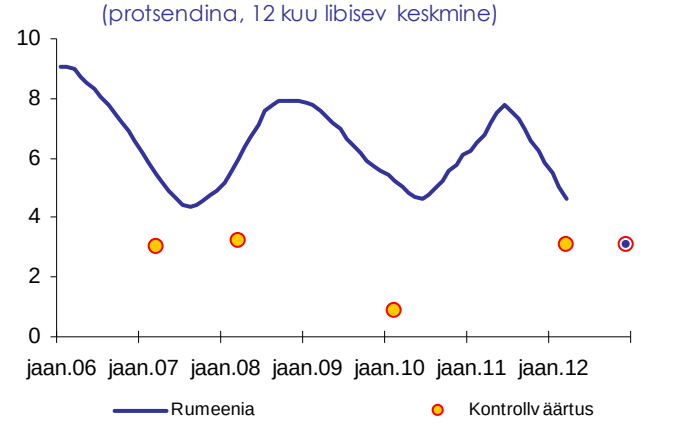

Märkus: 2012. aasta detsembri puhul kajastavad punktid prognoositavat kontrollväärtust ja 12 kuu keskmist inflatsiooni riigis.
Allikad: Eurostat, komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Rumeenia suhtes kohaldatakse praegu nõukogu otsust ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta (nõukogu 7. juuli 2009. aasta otsus)[17]. Nõukogu soovitas 2010. aasta veebruaris Rumeenial kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk 2012. aastaks. Valitsemissektori eelarve puudujääk jõudis Rumeenias haripunkti 9,0 % SKPst 2009. aastal, kuid vähenes eelarve konsolideerimise meetmete toel

17 2009/590/EÜ, ELT L 202, 4.8.2009, lk 48.

6,8 %-le SKPst 2010. aastal ja 5,2 %-le SKPst 2011. aastal. Vastavalt komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosile, mis põhineb eeldusel, et poliitikat ei muudeta, on puudujäägi suhe SKPsse 2012. aastal 2,8 % ja 2013. aastal 2,2 % SKPst, samas kui valitsemissektori võlg peaks stabiliseeruma 34,6 %-le SKPst aastatel 2012–2013.

Rumeenia ei täida riigi rahanduse seisundiga seotud kriteeriumi.

Joonis 8b: ***Rumeenia - Valitsemissektori eelarve seisund ja võlg***

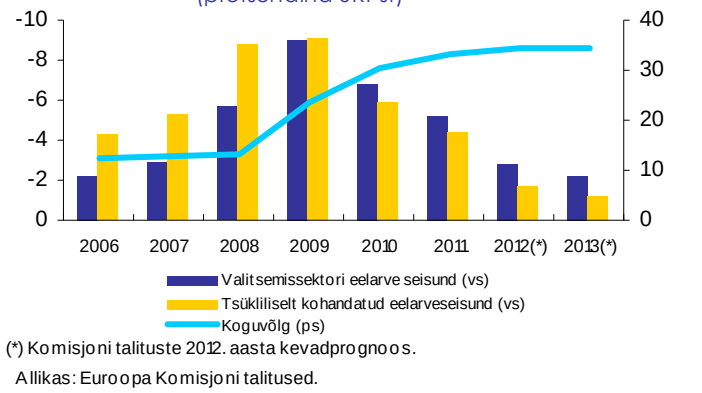

(*) Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Allikas: Euroopa Komisjoni talitused.

Rumeenia leu ei osale vahetuskursimehhanismis. Rumeenia kasutab ujuvkursi süsteemi. Leu nominaalne vahetuskurss euro suhtes oli kriisile eelnevatel aastatel väga ebastabiilne. Surve leu vahetuskursi nõrgenemisele suurenes oluliselt 2008. aasta sügisel, tingituna ülemaailmse finantskriisi süvenemisest ja suurest riigisisesest makromajanduslikust tasakaalustamatusest. Lühiajaliste intressimäärade erinevus võrreldes euroala intressimääradega hakkas suurenema, kuna likviidsuse puudumise tõttu suurenesid Rumeenia lühiajalised intressimäärad. Tänu 2009. aasta algul sõlmitud kokkuleppele koordineeritud rahvusvahelise rahalise abi andmise kohta Rumeeniale, vähenes surve finantsturgudel ning leu vahetuskurss euro suhtes üldiselt stabiliseerus tasemele, mis püsis põhiosas aastatel 2009–2011. Leu vahetuskurss euro suhtes nõrgenes ülemaailmse riskikartlikkuse ajutisel suurenemisel, sealhulgas 2011. aasta teisel poolel. 2012. aasta algul oli leu vahetuskurss aastate 2009–2011 keskmisest tasemest mõõdukalt nõrgem. Käesolevale hinnangule eelnenud kahe aasta jooksul nõrgenes leu euro suhtes 6,4 %.

Rumeenia ei täida vahetuskursi kriteeriumi.

Keskmised pikaajalised intressimäärad on Rumeenias olnud kontrollväärtusest suuremad lähenemise igakordsel hindamisel alates ELiga ühinemisest. 2012. aasta märtsile eelnenud aasta jooksul oli keskmine pikaajaline intressimäär Rumeenias 7,3 %, mis on kõrgem kui kontrollväärtus 5,8 %. Intressimäärade erinevus võrreldes euroala võlakirjadega jõudis haripunkti ülemaailmse finantskriisi ajal 2009. aasta keskel. Pikaajalised intressimäärad langesid Rumeenias järsult 2009. aasta lõpus ja jäid tasemele pisut üle 7 % ajavahemikul 2010–2011, vähenedes seejärel veelgi 2012. aasta algul. Kõnealune langus kajastas muu hulgas prognoositavate pankadevaheliste intressimäärade korrigeerimist allapoole ning tugevat nõudlust riigivõlakirjade järele, mis tulenes edusammudest eelarve konsolideerimisel.

Rumeenia ei täida pikaajaliste intressimäärade lähenemise kriteeriumi.

Uuriti ka lisategureid, sh maksebilansi muutust ning kauba- ja finantsturgude lõimumist. Rumeenia maksebilanss (st jooksevkonto ja kapitalikonto kokku) paranes ülemaailmse kriisi ajal märkimisväärselt. Välispuudujääk vähenes haripunktist ligikaudu 13 % SKPst 2007. aastal keskmiselt ligikaudu 4 %-le SKPst aastatel 2009–2011. Välispuudujäägi vähenemine viimasel kolmel aastal kajastus eelkõige märkimisväärselt väiksemas kaubavahetuse puudujäägis seoses impordi järsu pidurdumisega vähenenud sisenõudluse tõttu. Rumeenia on saanud rahvusvahelist finantsabi alates 2009. aastast. Pärast maksebilansi toetamise esimese programmi edukat lõpuleviimist tehti 2011. aasta kevadel Rumeeniale kättesaadavaks ELi-IMFi ennetav programm (kasutatav kuni 2013. aasta alguseni) mahus ligikaudu 5 miljardit eurot. Seni ei ole programmi raames taotletud rahastamist. Välisrahastamissurve vähenes märkimisväärselt aastatel 2010–2011 seoses maksebilansi järsu paranemisega, rahvusvahelise finantsabi väljamaksmisega ja ülemaailmse riskivalmiduse taastumisega.

Rumeenia majandus on ELi majandusega tugevalt lõimunud kaubandussuhete ja välismaiste otseinvesteeringute kaudu. Ärikeskkonda kajastavate valitud näitajate alusel on Rumeenia oluliselt alla euroala liikmesriikide keskmist taset. Riigi finantssektor on ELi finantssüsteemiga märkimisväärselt lõimunud, peamiselt seepärast, et suur osa finantsvahendajatest on välisomanduses[18].

Õigusaktide kooskõla ja lähenemiskriteeriumide täitmise kohta antud hinnangu põhjal ning lisategureid arvesse võttes leiab komisjon, et Rumeenia ei täida euro kasutuselevõtu tingimusi.

9. ROOTSI

Rootsi õigusaktid, eelkõige Rootsi Riigipanga (Sveriges Riksbank) seadus, valitsusvormi käsitlev seadus ja vahetuskursipoliitika seadus, **ei ole täielikult kooskõlas** ELi toimimise lepingu artikli 131 kohase nõude täitmise kohustusega. Ebakõlad ja puudujäägid on seotud keskpanga sõltumatusega, rahastamiskeeluga ja keskpanga lõimumisega EKPSiga euro kasutuselevõtu ajal.

Lähenemise viimasel hindamisel 2010. aastal oli 12 kuu keskmine inflatsioonimäär Rootsis kontrollväärtusest kõrgem. Hiljem on inflatsioon järk-järgult vähenenud. 2012. aasta märtsile eelnenud 12 kuu jooksul oli keskmine pikaajaline intressimäär Rootsis 1,3 %, mis on tunduvalt madalam kui kontrollväärtus 3,1 %, ning tõenäoliselt jääb see kontrollväärtusest madalamaks ka järgmistel kuudel.

Pärast püsimist keskmiselt 3,4 % 2008. aastal on THHI inflatsioon olnud järgmistel aastatel alla 2 %, kuna tugevam kroon ja tagasihoidlikud ühiku tööjõukulud on inflatsioonisurvet tagasi hoidnud. Inflatsioon suurenes ajutiselt 2010. aasta teisel poolel kõrgete energiahindade tõttu, kuid vähenes taas 2011. aastal. 2011. aastal oli keskmine inflatsioon 1,4 %.

[18] Kuna Rumeenia saab abi ELi-IMFi finantsabi programmi raames ja selleks et vältida järelevalvemenetluste dubleerimist, ei uurita Rumeeniat makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames 2012. aastal. Seepärast ei käsitleta Rumeeniat häiremehhanismi aruande ega põhjaliku läbivaatamise raames.

Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks inflatsioon jääma 2012. ja 2013. aastal mõõdukale tasemele (keskmiselt vastavalt 1,1 % ja 1,5 %), kuna tagasihoidlik sisenõudlus ja olulisel määral kasutamata tootmisvõimsus peaks piirama ühiku tööjõukulude kasvust tulenevat inflatsioonisurvet.

Rootsi täidab hindade stabiilsuse kriteeriumi.

Joonis 9a: **Rootsi - Inflatsioonikriteerium alates 2006. aastast**
(protsendina, 12 kuu libisev keskmine)

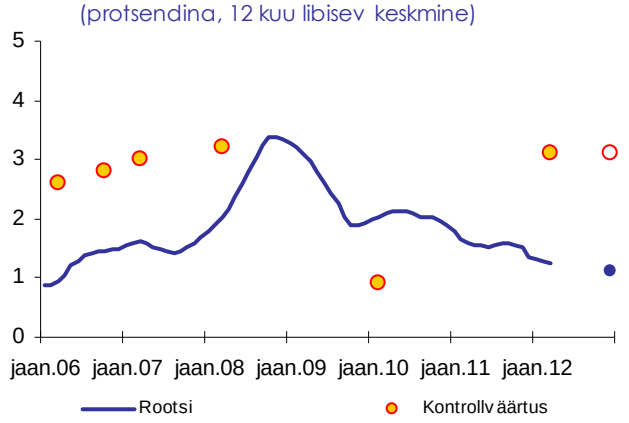

Märkus: 2012. aasta detsembri puhul kajastavad punktid prognoositavat kontrollväärtust ja 12 kuu keskmist inflatsiooni riigis.
Allikad: Eurostat, komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.

Rootsi suhtes ei kohaldata praegu nõukogu otsust ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta. Rootsi riigi rahanduse seisund oli ülemaailmse finantskriisi puhkedes tugev, valitsemissektori eelarve ülejääk oli 2007. aastal 3,6 % ja 2008. aastal 2,2 %. Eelarve oli korraks puudujäägis 0,7 % 2009. aastal. Majanduse elavnedes jõudis eelarve taas ülejääki 0,3 % 2010. aastal ja jäi samale tasemele ka 2011. aastal. Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks eelarve jääma 2012. aastal puudujääki 0,3 % ja jõudma 2013. aastal taas ülejääki 0,1 %, kui poliitikat ei muudeta. Valitsemissektori koguvõla tase oli 2011. aastal 38,4 % SKPst ja see peaks jätkuvalt vähenema 34,2 %ni SKPst 2013. aastal.

Rootsi täidab riigi rahanduse seisundiga seotud kriteeriumi.

Joonis 9b: **Rootsi - Valitsemissektori eelarve seisund ja võlg**
Ümberpööratud skaala (protsendina SKPst)

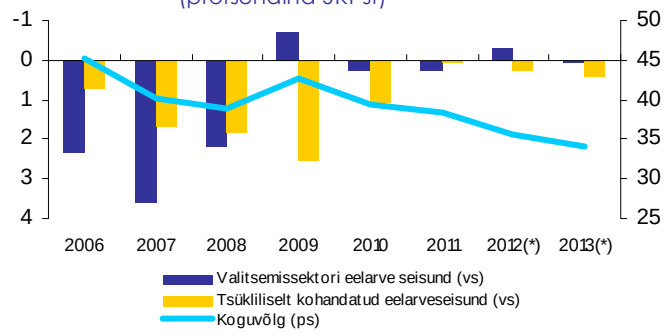

(*) Komisjoni talituste 2012. aasta kevadprognoos.
Allikas: Euroopa Komisjoni talitused.

Rootsi kroon ei osale vahetuskursimehhanismis. Rootsis on alates 1990. aastate algusest olnud kasutusel ujuvkurss ja inflatsiooni kontrollimise süsteem. Finantskriisi

süvenedes 2008. aastal nõrgenes kroon järsult, kuna investorite riskikartlikkus suurenes, kuid seejärel taastus kroon kiiresti. Ajavahemikul 2009. aasta märtsist 2011. aasta veebruarini tugevnes kroon euro suhtes ligikaudu 20 %. Pärast mõningat nõrgenemist 2011. aasta esimesel poolel krooni vahetuskurss üldiselt stabiliseerus, kuid hakkas seejärel tugevnema 2011. aasta lõpus, kuna tänu Rootsi rahanduse tugevale seisundile suurenesid turvalisust taotlevate investorite kapitalivood Rootsi krooni. Kaheaastase hindamisaja jooksul tugevnes kroon euro suhtes 7,7 %.

Rootsi ei täida vahetuskursi kriteeriumi.

2012. aasta märtsile eelnenud aasta jooksul oli keskmine pikaajaline intressimäär Rootsis 2,2 %, mis on oluliselt madalam kui kontrollväärtus 5,8 %. Keskmised pikaajalised intressimäärad on olnud kontrollväärtusest madalamad alates ELiga liitumisest 1995. aastal. Rootsi pikaajalised intressimäärad on viimastel aastatel olnud ELis ühed madalamad.

Rootsi täidab pikaajaliste intressimäärade vastastikuse lähenemise kriteeriumi.

Uuriti ka lisategureid, sh maksebilansi muutust ning kauba- ja finantsturgude lõimumist. Rootsis on alates 1990. aastate keskpaigast olnud tänu kaupade ja hiljem ka teenuste suurele netoekspordile maksebilansi ülejääk. Maksebilansi ülejääk on suurenenud ligikaudu 4 %-lt SKPst 2000. aastate alguses ligikaudu 7–8 %-le alates 2004. aastast. Rootsi majandus on ELi majandusega tugevalt lõimunud tugevate kaubandussuhete ja märkimisväärsete välismaiste otseinvesteeringute kaudu. Ärikeskkonda kajastavate valitud näitajate alusel on Rootsi oluliselt üle euroala liikmesriikide keskmist taset, eelkõige tänu tehnoloogilise arengu, innovatsiooni, internetipõhise juurdepääsu, kõrghariduse ning avalike ja erainstitutsioonide kvaliteedi kõrgele tasemele. Rootsi finantssektor on tugevasti lõimunud ELi finantssektoriga, kusjuures eriti tugevad on sidemed teiste põhjamaade ja Balti riikidega. Rootsi finantssektor on väga arenenud nii suuruse kui ka keerukuse seisukohast ja vastab Rootsi majanduse kõrgele arengutasemele. Kinnisvarahinnad on Rootsis viimastel aastatel järsult suurenenud ja hakanud stabiliseeruma alles hiljuti. Kooskõlas 2012. aasta veebruari häiremehhanismi aruande järeldustega kohaldatakse Rootsi suhtes makromajandusliku tasakaalustamatuse menetluse raames põhjalikku läbivaatamist.

Õigusaktide kooskõla ja lähenemiskriteeriumide täitmise kohta antud hinnangu põhjal ning lisategureid arvesse võttes leiab komisjon, et Rootsi ei täida euro kasutuselevõtu tingimusi.